

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндэстелтирген

1961 а. ОКТЯБРЬ 13 ПЯТНИЦА

№ 243 (5033).

Өртөө 2 көп.

ЧАҢГЫС ГЕКТАРНЫ-ДАА СЫПКА АРТТЫРБАС

Партиянын чаа Программаны болгаш Уставын хүлээп алып СЭКП-ниң ХХII съездин ажиттынар хүч чоокшулаан тудум-на, съездин алдар бодурган социалист чарыш хоорайларга болгаш көдөөлөрө улам күштелип турар.

Дүжүт ажаап алымшыкынын таламы-биле Тываның мурнакчы районнары, колхозтары болгаш совхозтары күрүнеге тараа садарынын планнарын күөсеткен дугайын шаг-ла-ла рапорттааннар. Оларнын арзында Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Улуг-Хем болгаш «Каз-Хем» районнар бар. Бистин он үш совхозтарымыс күрүнеге тараа садар хүлээлгелерин хуусаа бетинде күөсеткен. Ол ажил-агыйлар пландан ажыра тараа садарын үргүзүлүп турар.

Ындыг болза-даа тараа белеткелдериниң таламы-биле күрүне мурнуга хүлээлгелерин хуусаа бетинде күөсеткен, пландан ажыра тараа садарын үргүзүлүп турар мурнакчы ажил-агыйларның хөлөгине чаштынын, күрүнеге тараа садар графиканы күөсеткен хоюлап турар ажил-агыйлар ам-лаа бар. Маана Каз-Хем биле Таңды районнарын колхозтары хамаарыр.

Ажаап алымшыкынын бүгү ажилдарын колхозтар чоруларын мурнакчы колхозтар болгаш совхозтар практикалан турар. Ол мурнакчы дүжүтүлгү чамдык ажил-агыйлар четеде ажиллап, тараанын кезинде, бастырылганын, аргылашканын, кургалганын, ону тараа хүлээп алып черлерге чоруларын, үренин үрүшкүлүн болгаш анык аңдарынын база саван ажаап алымшыкынын сааладып турар.

Ам бо хүнүрге чедир тараанын 86,6 хуузу үстүнген, 91 хуузу бастырылган, үренин үрүшкүлүн 36 хуу, анык аңдарыны 18,6 хуу күөсеттинген.

Колхозтарын болгаш совхозтарын шөдөрине элек дүжүтүтү 30 муң ажыг гектар тараа амга чедир ажаап алымшаан, сынта көдөөр. Ол тараа четке ажаап алымшыкыны чоокшулап турар. Ханын-даа Таңды, Каз-Хем, Бий-Хем районнарын колхозтарынын болгаш совхозтарынын чүс-чүс гектар тараалары хар алаачке кирип турар. Таңды, Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарга муң-муң гектар тараа кестинген. Таңдынын «Элегес», «Тилекеге», Улуг-Хеминиң «УТКА 25 чымы», «Найырал», «Улуг-Хая» совхозтары тараа кезиндези ааар оожум темпизип чорудуп турар.

Чөөн-Хемчик районун «Искра» колхозта 2000 ажыг гектар тараа кестинген. А 400 гектар тарааны соокка доңганындо халга тудар чүе чөк деп көргөш, шуут үндүр ачтылаан. Бо ажил-агыйлар ажаап алымшыкынын дүргөн доозарында боттарында бар аргаларын, ажаап алымшыкынын машиналарын бодуручүдүгү ажиллап шыдабайн турар.

Дыка хөй колхозтар болгаш чамдык совхозтар кукурузанын, картофельдин, ногааларнын чамдыкын четке ажаап албайн, соокка доңурганын чугаалаваска, бо чымын бир-ле дугаар тараан чигир сөөкканын ажаап алымшыкынын база оожум чоруп турарын айтырып чугула. Каз-Хем, Таңды, Эрин, Улуг-Хем районнарын ажил-агыйлары мал чөмү үнелиг культура—чигир сөөкканын денди хоюдаашкынын ажаап ал турар.

Сыпта тараалыг колхозтар болгаш совхозтар чамдык мурнуга тараанын кезиндези болунар-ла арта-биле дүргөн доозар дөш ажаап алымшыкынын бүгү машиналарынын ажилын эде тургузуп, ол машиналарнын белик бодуручүдүгү ажилдарын чедип алып чугула. Ол шыкаш тараа кезиндези комбайнерлер, трактористер хүнүс болгаш дүе ийи ээчег-биле ажилдар таарымчалыг байлалды ажил-агый брүзүдүгү тургузар керек.

Ам сыпта артка бүгү тараа кукурузаларын кестирип, бастыра ажилды доозары-биле калы чигир сөөкканын ажаап алырын, үренин үрүшкүлүн, тараа шөдөрине саван болуп сарааттаарын, анык аңдарын колхоз, совхоз бүрүзү үтүп болбас. Чүге дөргө бо ажилдарын дөшө күөсеткен ажил-агыйны дүжүт ажаап алымшыкынын чединишкенин чоруткан деп санаар болгай.

Боттарынын тарааларын бүрүзү-биле кезип, ажаап алган ажил-агыйлар ажаап алымшыкынын таламы-биле хоюлап турар колхозтарга механизатор калдыр, техника-биле дуулаап, дүжүт ажаап алымшыкынын республикага интиги-биле доозарында боттарынын салымшыкынын кирири чугула.

Партия, совет организациялары ажаап алымшыкынын бүгү ажилдарын ажил-агый брүзү чединишкенин доозарын хандырар организациякчы ажилды боттарынын, көдөө ажил-агыйны ажил-ишчилери партиянын ХХII съездинге күш-ажылчы белектиг ужуражырын хандырар ужурап.

Өнүктүрүп чедирген байырлары

Тыва автономнууг областы Тыва Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургузар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлы-биле холбаштыр байыр чедиршиктерин хөй-хөй черлерден келгилеп турар.

ХАКАССИЯДАН

Партиянын Хакас обкомунун болгаш Хакас облуккомунун телеграмманында чугалааны: «Тыва областы Тыва Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургусканын холбаштыр Силерге, бүгү ажилчы чоннарга изиг байыры чедирип, амыр-мендирини айтырбашаан, коммунисттик тургузушкунга улам ийи чединишкенин бодуручарын күзөлдөйсөң.

КАРЕЛ АССР-ДЕН

СЭКП-ниң Карел обкомунун, Карел АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун болгаш Карел АССР-ниң Министрлер Чөвүлениниң ал салган телеграммаларда чугалааны:

«Тыва улустун амырларында чугула болушуну-биле—Тыва автономнууг областы Тыва Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургусканын холбаштыр Тыванын ажилчыларына, колхозчуларына болгаш интеллигенциязын СЭКП Карел обкому, Карел АССР-ниң Дээди Советиниң Президиуму болгаш Карел АССР-ниң Министрлер Чөвүлени изиг байыры чедирип тур. Национал-курне хогулдезинге болгаш коммунизм тургузушкунга улам ийи улуг чединишкенин бодуручарын чүрөстүрүп бүгү ханындалыг күзөлдөйсөң.

КАЛМЫКТАН

СЭКП Калмык обкомунун, Калмык АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун болгаш Министрлер Чөвүлениниң СЭКП Тыва обкомунга болгаш облуккомга чоруткан телеграммаларында дараазында чүүлдерин чугалааны:

«Алардыг болушуну-биле—Тыва автономнууг областы Тыва Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургусканын холбаштыр Силерге болгаш Силерни дамчытыр республиканың бүгү ажилчы чоннарына изиг байыры чедирбашаан, коммунизми тургузар дөш демиселге улам ийи чединишкенин бодуручарын күзөлдөйсөң.»

Ук телеграммалар СЭКП Калмык обкомунун секретары эш Горохов, Дээди Советиниң Президиумунун даргазы эш Килганов болгаш Министрлер Чөвүлениниң даргазы эш Сангаев олар ал салган.

СЭКП-НИҢ ХХII СЪЕЗДИЗИ АМ ДӨРТ ХОНГАШ АЖЫТТЫНАР

Тываның ажилчы чоннарынын съездинге күш-ажылчы белектери

Коммунист Ооржак Балдымаа Өвүр районун «Кызыл туку» колхозунун туугу бригаданын мурнакчы штурманнары. Ол ажилга Балдымаа ажаап алымшыкынын тургузулга ажиллап келген, съездинге уткуштур белек мергелдиниң алууга турар. Чуртунга: О. Балдымааның бажын штурманнары. Фотугу Т. Мызыл-солдуу.

СҮТ-ХӨЛЧҮЛЕРНИҢ БЕЛЭЭ

Чөөн-Хемчик районда «Сүт-Хөл» совхозтун ажилчылары СЭКП-ниң ХХII съездинге биче эвес чединишкенин ужуражып турар. Совхозтун ажилчыларынын, оон интинде механизаторларын чедип чымын үшү чымын дүжүдүп ажаап алымшыкыныга хол кошканын ажилдаанын түнөөнде совхоз күрүнеге 1000 тонна тараа дүжүт турган. 1124 тоннаны кирип азы планын 112,4 хуу күөсеткен.

Совхоз келир чылдын тарылганын хөдөөлөр үренин үрүшкүлүн уруп алган болгаш ам оларнын аргылашканын чорудуп турар. Чөөкү хүнүрге чедир 600 ажыг тонна үренин аргылаштыган. Совхозтун механизаторлары дүжүт ажаап алымшыкынын дооскап, райондун өске ажил-агыйларынын артка тарааларын ажаап алырыга дуулаажыр дөш чорупшаннар. Совхоз мал ажилчының продуктуларын күрүнеге дүжүр тараа-биле партиянын съездинге база чединишкенин ужуражып турар. Күрүнеге дүк садар онзаланын аргылашканын күрүнеге, ам сүтү база күөсеткен болгаш ээти октябрь 15-те бүрүн күөсетип болур арта бар.

Эрес-дизим, партиянынга болгаш чоунуга беринген, угаан-медерга культуразы байлак амыктар бистин чуртувуста күш-ажылчы улуг үнелин бодуруп турар. Тыва АССР-ниң аныктарынын партиянын ХХII съездинге турсактааткан күш-ажылга алдар деп астафетанын тилекчилери чоокта республиканын сабунага чымылап, Каткы-хөг, ир-шоор, оюн-баштак — бо чүүлдер совет аныктарынын кезээде чарышка оюнуктери. Сакта чымылан аныктарын ырлап, таңчылап, хөгөп турда магаданын чүу дээр!

Кызылдын үлөтүр бодуручүлери-де, тудуп болгаш транспорт организацияларында калбарган социалист чарыштын тилекчилери анык чөдөөчүлөр, ужудукчулар, дашчылар, баянчылар, шактырар республиканын көдөө ажил-агыйынын мурнакчы ажил-ишчилери анык тараажылар, хойбулар, салымчылар, кукурузачылар, аңчылар боттарынын күш-ажылчы тилекчилерин инак Төрөз чуртуна. Коммунист партиянынга сеткил ханыншыкынын улуг чоругаарал-биле рапорттааннар.

Кызылдын аныктары чедип чымын үшү чымын онзалгаларын хуусаа бетинде күөсетип дөш демиселге боттарынын үзүн кириштирбишаан, күсүк дүжүт ажаап алымшыкынын үзүнде бир миллион ажыг пуд тарааны күрүне шыгамырынга урарына дуулашкан дугайын комсомол хооркомунун бири секретары эш Путинцев рапорттаан.

Бистин чуртувуска коммунизми калбаа-биле тургузарынын ондур чаагай Программанын башылар тоөгүдүгү съездинге алдар болдурган социалист чарышка кирип тура алган хүлээлгелерин чединишкенин күөсеткен дугайын Току, Барыын-Хемчик, Таңды, Каз-Хем районнарын комсомол райкомнарынын секретарлары эштер Танаа, Ооржак, Никитин, Дмитриев олар сөйтүп индиринден рапорттааннар.

Келир чылдын дүжүдүнгө

«Межегей» совхозтун хөвүлери-га бо чымын 20 муң ажыг гектар тараа культуралары тарыттыган. Механизаторлар болгаш хөвү ажилчылары бырык-ла бүгү шөдөн шилиндек өки дүжүттерин ажаап ал турар. Ол болза совхозтун ажилчыларынын СЭКП-ниң ХХII съездинге төлөтүп ужуражыр дөш чүтүдүдүгү ажилдаанын түнөөли болуп.

Ажаап алымшыкынын техникалык белек бодуручүдүгү ажиллап, тараанын аргылап ажаар депшигелги арганы калбаа-биле кестериптишаан, межегейлер 9152 тонна эки шынарларын тарааны күрүне шыгамырынга кирип, тараа белеткелдериниң таламы-биле күрүне мурнуга хүлээлгелерин 107,7 хуу күөсеткен. Совхоз келир чылдын тарылгына хөдөөлөр үренин фондууга урарына улуг ачыктай салып турар. Чедип чымын чымын дүжүттерин амыр-биле үренин уастаноттарында ажаап алган ийи муң ажыг тонна эки шынарларын үренин үрүдүгүн. Үренин үрүшкүлүн үргүзүлүп турар. Үренин тарааларын аргылаар, оларын тарырынын шынарынга чедир ажил организадаттыган. Ол ажилды эш Пилова баштаан болук ажилчылар улуг оок эдегизге чедир бүрүн доозар дөш чүтүдүгү ажиллап турар. Н. ВАНЬКОВ.

Бистин үлүг-хууус

Бистин Бай-Тайга районун Төдөли ортукмак школынын үстүкү класстарынын өреникчилери «Төдөли» совхозтун чаагай дүжүдүн ажаап алымшыкыныга болгаш мал чөмүниң белек-келиге иленкейлиг кирип, сентябрь айын төндүр бодурустун төрөз совхозууска ажиллап берген бис.

Тыва автономнууг областы Тыва Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургузар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлыны бистин школарынын өреникчилери улуг өрүшкү-биле уткуп, Совет Тыванын экономиказынын болгаш культураның чедетелишкенин дөш коммунист партияныстың, Совет чарламыстың ала бауруп салып алымшыкыныга өрүп четтиргенин илереттишаан, чаа өрөдөгү чымында эки болгаш көчүгү эки өренин хөдөөлөр тур бар.

КУРҮНЕ ШЫГЖАМЫРЫНГА		
КУРҮНЕГЕ САТКАНЫ (пуд-биле)		
	Октябрь 10-ла	Октябрь 11-де
Республика	56.913	29.900
Оң иштинде:		
Колхозтар	29.209	15.700
Совхозтар	34.038	14.200

Тараа белеткелениң хүн демдегелери

Октябрь 11-ге чедир республиканың тараажылары 6 миллион 567 муң 800 пуд тарааны күрүнеге савып, күрүне шыгамырынга тараа кирир хүлээлгелерин 98,3 хуу күөсеткен. Ол болза эрттен, чылдын чогуур үезинге дөңсөргө 3 миллион 232 муң 100 пуд хөй болуп турар.

Республиканын ажил-агыйларынын күрүне шыгамырынга тараа кирири үргүзүлүп турар. Колхозтар болгаш совхозтар октябрь 11-ниң хүнүнде 29.900 пуд тарааны тараа хүлээп алып черлерге кириген. Тываның беш районнары, 13 совхозтары, көдөө ажил-агыйның дүжүдүгү станицалар, элөө хөй колхозтары тараа белеткелдериниң таламы-биле социалист хүлээлгелерин хуусаа бетинде күөсеткен, пландан ажыра күрүнеге тараа саларын үргүзүлүп турар.

ӨӨРҮШКҮНҮҢ СӨСТЕРИ

Өөрүп, байырлап тур мен

Тыва областы Автономнууг Совет Социалисттик Республика кылдыр эде тургузар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлынын таңыккан. Тываның бүгү ажилчы чоннары төрөз коммунист партиянынга болгаш Чазакка чүрөкчү ханындалан өөрүп чедирген илередиң, СЭКП-ниң ХХII съездинге күш-ажылчы чаа-чаа чединишкенин ужуражыр, ичтанган төрөз чуртувун мурнуга алган социалист хүлээлгелерин күөсетип дөш чединишкенин ажиллап турарлар.

Тыва АССР-ниң колхозтары болгаш совхозтары октябрь 11-ге чедир Төрөз чуртувун шыгамырынга 6 миллион 567 муң ажыг пуд тарааны савкан. Ол болза Сибириниң көдөө ажил-агый мурнакчыларынын зоналыг чөвүлө хураалыга алаан сайдан хөй болуп турар.

Сеткилиниң ханындалан

Тываның бүгү черлеринде ишканын, Бай-Тайга районун ажилчы чоннары бистин областы Тыва Автономнууг Республика кылдыр эде тургускан дугайында улуг болушкуну калбаа-биле демдегелеп турар. Төдөли болгаш хөй кирип кирипчидип интинге өск алган эштер Чүдүк, Доспун, Шириндип болгаш эселдер-даа Тыванын ажил-агый, культура тургузушкунунда улуг чединишкенин Коммунист партиянын Ленинниң национал политиказынын ачымында чедип алдынган дөргөн чугаалан турганнар.

Мен аңаа бодуменуң сеткилиниң ханындалан өөрүп, байырлап тур мен.

Д. РЫЛОВ, пенсионер-коммунист.

Машына-техниканын улам көөүдөп, чурттаага, бодуруга болгаш культура-амыраларын чаа-чаа турдулары хүн бүрү калбарып турары төрөз партияныстың болгаш чазак-ыстың ала бодурут салгыш салымшыкынын деп чүвени чон билеп турар.

ССРЭ-ниң партия-чазак төлөөлери Москвада чанып келген

ССРЭ-ниң партия-чазак төлөөлери Берлинде Москва октябрь 11-де чанып келген. Олар Германияның Социалист чадгыс аай партиянын ТБ-зының болгаш ГДР-ниң чазакы чалаанын бодураар Герман Демократтыг Республиканың 12 чыл болган өвүнү байырламынга киришкен. Төлөөлериң составы: СЭКП ТБ-ыны Президиумунун жекигүнү, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлениниң Даргазынын бири оралачымы А. И. Микоян (төлөөлериң баштыгы), ССРЭ-ниң даш-

тымы черектер министрияны оралачымы А. Я. Орлов, Москва хоорайда СЭКП Фрунзе райкомунун бири секретары М. М. Перфилова, а ол шыкаш, ГДР-де туралар — СЭКП ТБ-ыны Президиумунун жекигүнүне канцелят, ССРЭ-ниң ГДР-де элчиси М. Г. Первухин, Германияда совет болук шериглериниң кол командьлаачымы, Совет Эвилелиниң Маршалы И. С. Конев.

«Бистер — аас-кежинтиглер бис. Коммунизми тургузар дөш чурттап, ажиллап болгаш өренин турар бис, бистин аас-кежинишк шаң-ла ында» деп сөйтүп киржикчилериниң өтүк үнери чоругаар дымналып турган. Чедип алган чединишкенинге

ТИЛЕКЧИЛЕР РАПОРТТАП ТУР

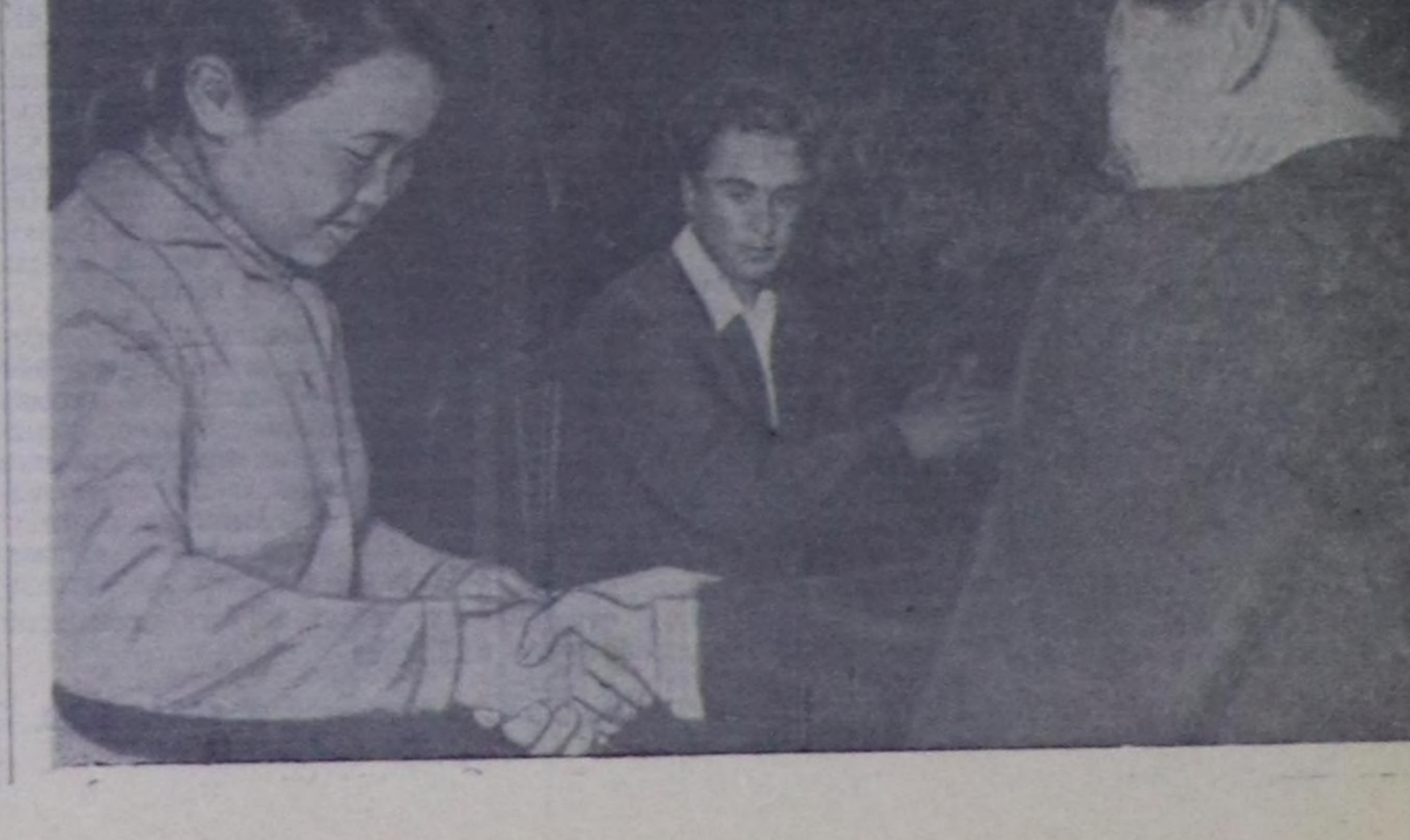
хураганын алган болгаш хөй бүрүдүңде 2,5 кг дүктү ыргып алганы рапорттааннар.

Тандының «Тилекеге» совхозунун саанчымы комсомолу Куулар Чечей-маа октябрь 10-га чедир саар инек бүрүзүндө 2200 литр сүтү саап алганын сөйтүп киржикчилери онза улуг өөрүшкү-биле хулап алганыр.

«Күш-ажылга алдар» деп астафетанын чединишкенин эртенки дугайында рапортту ВЛКСМ Тыва обкомунун бири секретары эш Дорнуоод СЭКП обкомунга рапорттаан, Эстафетанын хөй саанын тилекчилер ВЛКСМ ТБ-ыны Хунаул бажыктери болгаш демектери-биле шаңкылашпааннар.

Партиянын ХХII съездинге турсактааткан «күш-ажылга алдар» деп астафетанын тилекчилери сөт сөөдүнде улуг концертти көргөнер.

ЧУРУУКА: «Кара-Хөл» колхозтун анык хойжуу Хертек Селенге ВЛКСМ Тыва обкомунун секретары В. Дорнуоод ВЛКСМ ТБ-ыны Хунаулде бажыны тыпсып тур. Фото С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ АГИТАТОР ЫНДЫГ БОЛУР УЖУРЛУГ

Автобус чолаачы Григорий Мешинин бажынын дегем, чырык бир эрээлге оң кожазы бажынын кижилери бо-ла чыгып чедип келген, боттарынын согуурааны айтырылар талазы-биле бөсөдөлө берген огурууларга доктаамал чачыл болуп берген. Олар ук бажы эрээлгичи чалаалгазы-биле эвес, мында агитатор эш Сергей Николаевич Жернаковтун бөсөдө, тайылбыр чуттаган диннар, боттарынын согуураан турары айтырыларга харынын болгаш хуурунда ажал-хөргөндү-да талазы-биле агитатор-биле ижин-кара чок чуттаалып, оң арга-сүмөин диннар дөш келгенери ол.

Агитатор эш Жернаков эш-не блядигер, бөдүр айтырымын бөсөн көчүрү солун кыдыр салыр болгаш анаа амдыралчы эржек чутула чүдүр-биле колбашкан доңчу, тола харыны берип турар.

Агитаторун бөсөдөлгө олурган киж ижин брүзү-ле бөдл чоранын бүтү-ле чүдөлери ижин-кара чокка чуттаалып, хары-даа хомудан, мунгарла чүдөлери бөсөн мында эш-өрүгө, агитаторунга ажалы-биле чуттаалып, оларнын арга-сүмөин, деткичелин ай турарлар. Коорайнык поммунал ажал-агыл черинин ажалчыны Татьяна Тимофеева школада өрөнип турар уруглары-биле чамдыкка кады чедип кел. Бөсөдөн оң бичин киржикчилери бөсөн агитаторлардын өрөдөлгө, кижизидилгө хамарышкан темалар боттарына ажалык чутула база билин ай турарлар. Агитаторун бөсөдөлгө мун-улетүр ажал-агыл билин ажалчыны Чижерев өр-бүдөи-биле шупту каап турарлар. Бөсөдөн киржикчилерин эң улуу Г. Мокшинаны авазы калай бөсөн агитаторун эң идепкейлиг диннарчыларын бөсөн. Бо-лунуц ууун назынын дургузунда дыла хөй чүдүл көргөн бо кырган 40 чылдар мурунда бөсөн өртпн турган, хосталга дөш тыва болгаш орус улустун демисалын чамдык болушкунуарын ам-даа улпайн, оолун көчүр тола сактып чуттаалып олурары солун. Бир ындыг бөсөдө агитатор богу диннарчы болуп берген. Оң дараалында, кырганын чедир чуттаалаан чүдөлери оң не-мөсө, Тыванын амы амдыралчы оң үргүлчүлөн чуттаалаан. Бөсөдөн мынды хеври диннарчыларга көчүчү солун болгаш блядигер бөсөн турарын анаа олуршкан бистер толаргай көргөн бис.

Агитатор бо-ла теманы уламчылап, Тыванын моон солгарга көгүдөин тайылбырлап турган, ош СӨКП-нин Программанын телеведелинде салдыган улуг согуураалды көчүчү эптиг кыдыр колбаштырды. Бистин чуртун болгаш республиканын хөгжүдөлөин өрткөн

үдөлөрн амыгы-биле, амыгыны келдир үези-биле толаргай сал-чургайларга, блядигер чижектерге чуттаалаан диннарчыларын согуураалын, идепкейин үргүлчү бөдлдин турган.

Республиканың харылаа эргеленде партия организацианын даалгазын өзүгаар коммунист эш Жернаков ам үш чыл улаштыр ола бажынарга агитаторлап, ол бажынарнын эң күзөңгич аалчызы, эң чок сүмөчү болуп берген.

Оң агитатор ажалын эки күдөин турарынын бир чажыды болза партияга даалган ак-сеткилди күдөдир дөш шын сеткил-биле кыммаккай ажалдап турарында. Агитаторлар турар бажынарны оң барбайн барган айы чок, харында айда доктаамал 3—4 катап барып турар.

Массага партиянык политиказын шын тайылбырлап, чоңуну ортузунга партиянык теледөңгөч болуп чорук агитатор бургузундан ак-сеткилди, шынчы болгаш бөдүрүн ажалында база амдыралчыга өскөдөргө мурунчык үлөгер-чижекте көргүзүрүк деп чүвени Сергей Николаевич бөсөн-биле салып турар.

— Агитатор киж, чүдү-даа мурунда, бүгү тала-биле белетке-лде болуру шынчы негетинин турар. Илдин болганда солунар, чөсөч чотал моонирин, журналларын доктаамал көчүрүрү, республиканын, коорайнык амдыралчында чү бөсөн турарын өй-шанда билген турарын, хары-даа ууун турар киноларынч уткады бөсөн билген турарын негетинин турар. Иччангап бөдүрүн билин бөдир дөш үзүктөл чок ажалдаас болза ол агитатор бөсөн

шылаас. Оң-биле кады, бир чутула чүе болза кижилер-биле ижин-кара чок бөсөдө, оларнын бөдл-чүтүлүн шын билдир, оларга блядигейн турар ажал-бүрү темаларга айтырыларга шын харынын бөсөр, арга-сүмө-биле дуздаларын — бо бүгү агитаторунч чутула ажалы. Ол иш-каш бөсөдөн теманыга хамарыштыр калдыг номчу турарын, калдыг киноларын көөрү-да агитатор киж сүмөчлө, дузалар ужурут. Ол чокка чүгө солун номчу, информация кылып турар болза, илдин агитатор бөдүрүнч хууураалын чөсө күдөдир шывдайып турар деп бөсөн — деп, Сергей Николаевич чуттаалып турар.

Чоңун чуртап, турар черлеринин ажалы-биле партиянык пропаганда болгаш политиктиг кижизидилге ажалын күшөдирер дугайында СӨКП ТИ-ның айтымынын республиканын харылаа эргеленде партия организацианын шын билин, коорайнык анаа хамарышкан учас-тогунда партиянык агитация ажалын доктаамал, бөдл негелде тургуз-ган. Ол партия организацианында эки ажалды агитатор чангыс эш Жернаков ол эвес, ол ышкыш эш Тобуев болгаш өскө-да чамык эки ажалды агитаторлар бар.

Илдин болганда-ла партиянык чутула даалганы чик көрүп, багай ажалдап турар чамдык кижилер мыда база бар. Иччангап мурунчы агитаторларын ажалынын дуржу-аланга өскөдөргө өрөдөп турган, агитатор бургузун ажалын чөсөргө дөңгөчө бөдирер мында партия организациаында негетинин турар.

Мээң салышкыным

Төрөң чуртка хөй сүтү саап бөсөр деп эң-не чагай ижин күвөд, болза-биле бистин ферманын саанчыларын, калдарыларын ажалдап турар. Бистин колхозу-вус бо чылын курунеге 78 тон-на сүтү саар деп хууураалын алгаш, ону 9 айларынч дургу-зунда чедипширин күстөткен.

Башкы ажалык тинделгө мөң үлүг-хуум, бистин ферманын саанчыларын күш-ажылык салышкынык база бар болганга чоргараларын турар бис.

Мөңе 11 саар инектерин быжылаан. Бо чылын бир инек-төрө 1200 литр сүтү саар хууураалын алган мен. Ам 9 айларынч түнөи-биле алдыра, 1 инекке оонаштыр 1086 литр сүтү саатпа мен. Ол дөсөргө мөң күженишканын ажалынын түнөилде чедип алдыган. Иччангап мөң бо күш-ажылык чедипширин чөсө партиянын бөсө партиянын ам ажалтынар XIII съездинде күш-ажылык бөсөм болган. Ам чычүрүңгө чедир инек бүрүдүң 114 литр сүтү чүгө саап алыр эвес, харын ажыр күдөдир дөсөргө бөсөрдөп мен.

Хана солун үнмөстөэн

Бай-Тайга районун «Төзөл» совхозунун Бай-Тал салбырында партия эл организацианын органы «Мурнакчы» деп хана солун сөөлү үе-де үнмөстөн. Моң мурунда ол оолуна ажал-агылнын мурунчыларын болгаш оларнын мурунчы ар-га-дурууларын, ажалын чедер, чөсөдөрүн бижип, ажал кылбас чалааларын диннарчы-биле шүтүчүлөн турган. Номчулчулар ону улуг согуураалын көчүрү турганнар. Ам ол солун августан бөсөр деп-ла үнмөсөн. Илдин бөдл дугутту чилдир чокка ажал алары дөш, СӨКП-нин XIII съездинде күш-ажылык бөсөдөгү ужуражыр дөш дөңгөчөдөрүн ажалдап турар мөңгөдөрүнүн, таралжыларын, калдарыларын, саанчыларын дугайын хана солунга чырып бижирин үе негеп турар. Ынды-ла болза ол солун сентябрда мырпай үнмөсөн.

Х. КАРА-ООЛ.

Илдин бөдл чөсөдө, оларнын бөдл-чүтүлүн шын билдир, оларга блядигейн турар ажал-бүрү темаларга айтырыларга шын харынын бөсөр, арга-сүмө-биле дуздаларын — бо бүгү агитаторунч чутула ажалы. Ол иш-каш бөсөдөн теманыга хамарыштыр калдыг номчу турарын, калдыг киноларын көөрү-да агитатор киж сүмөчлө, дузалар ужурут. Ол чокка чүгө солун номчу, информация кылып турар болза, илдин агитатор бөдүрүнч хууураалын чөсө күдөдир шывдайып турар деп бөсөн — деп, Сергей Николаевич чуттаалып турар.

„КАРА-ХӨЛ“ КОЛХОЗ СЭКП-НИН СЪЕЗДИНГЕ УТКУШТУР Көскү бурунгаарлаашкын

Чуртун амдыралында улуг бө-лушкүн — партияны XIII съездинин ажалтынарына чедир каш-ла хонук арткан. Партиянык чаа Программанын болгаш Уста-вынын теледөңгөчтерге сорук кир-төө ажал-ишчилери төрөң партиянык бо съездинге багай эвес түн-дөдөр ужуражыр турар. Чөсө чымыл үшкү чымылын планын оналгаларын күдөдир, мал болгаш чер ажалын хөгжүдөр, культува тургузушкунун улам сайыралыр талазы-биле колхоз ажалын чедипширин күстөткен.

Бистин артык тургустунга-ла чаа 2 чыл ажал чорур. Бо аразын-да артыктын экономиктиг күчү-шынды, культувазын элөң буртуурааларын, артыктын төү — Тасын-Асы суур чыл келген тудум өзүп, сайырал турар. Мында ам хөй сай-нык чурттага бажынар, школа, интернат, салыг-магазин, клуб, библиотека, эмгелге чери дөш өскө-да культура албан черлери бар. Илдинин ламалары колхозчу бажынарда, кулмучуларга сымалдык турар дег чайнап турар. Ажал-агылнын кол адыры — мал ажалын чик сангында шалкын өсүп турар. Бир эвес ийн чартык чыл мурунда, ка-лаан колхоз тургустуну турар үе-де илдинин малынын баш саны 8000 турган болза ам 13063 че-дир өскөн. Мурунда маала тарап тарывай турган болза, колхоз баш-тыгы чымында 300 га тараалык болган, ам бо чылын 500 ганы тараан.

Колхоз бо чылын курунеге саар өт, сүт, дүлү талазы-биле соци-алистик хууурааларын ажыр күстө-ткен. Чангыс чөсө. Мал ажалды-чымылар, илдинин саанчылар куру-неге 78 тонна сүт саар чыл хуу-раалын хуусаа бетинде — чүгө

Төрөң чуртка хөй сүтү саап бөсөр деп эң-не чагай ижин күвөд, болза-биле бистин ферманын саанчыларын, калдарыларын ажалдап турар. Бистин колхозу-вус бо чылын курунеге 78 тон-на сүтү саар деп хууураалын алгаш, ону 9 айларынч дургу-зунда чедипширин күстөткен.

Т. ИРГИТ, Кула-Аксыр сүт-баран ферманын саанчысы.

Бистинде база хөглүг

Бистин калбак-дегем Төрөң чуртувуста культува, уран чүдү сайыравай турар болуп чок. Мөңгү: баштыг Бай-Тайганын мырмы бузуну — «Кара-Хөл» колхозтун ажалы өскөн, чурт-тагы чоңу чуртун культурулг амдыралында чылып калбайн турар. Бистин Тасын-Аксы суур-да бажылар, өмчилер, радиос-тер, чолаачылар, механикаторлар өвөш эвес.

Бисре культураның ола-вөдө клуб, турму кино, библиоте-ка ажалдап турар. Кара-Хөлдүн колхозчулар ажалдан дашкаар хосту шывтарынга культурулг диннарчыга ынактар. Бисте бөт-түмөйүн уран чүдү бөдү-мөсө элөң хөй аныктар хара-р туттунган.

Бөт-түмөйүн уран чүдү бөдү-мү суурунч чурттагы чоңу-га болгаш мал фермаларында со-лун концерттерин көргүзөр дөш кызып ажалдап турар. Оң илдин ажалдарын ажал-бүрү өнөр-чүлөр көсөдөрүн организастап, чоңун ортузунга бөсөдөлөрүн, кыска лекцияларын, номчула конференцияларын чорудуп турар бис. Бөдүмөң ажалында школада комсомол организаци-анын секретары эш Салчак Анатолий, колхозчу Хертек Иван, Хертек Дынмаа, башкы Салчак Хирал болгаш оон-да өскөдөр илдепкейи ажалын турар. Бөдө клубтун 9 киж састагы чөвүлөи болуун, ажалын план өзүгаар чорудуп турар.

Бөдө клубтун чөвүлөи бол-гаш уран чүдү бөдүмү кара-хөл чүдөрүн культурулг диннар-чыларга чөп организастаар дөш моон солгаар ажалын улам өлжөдөр.

Х. ШЫРАП, клуб эргекчиси.

9 айлар дургузунда күстөткен. Бис-те илдинин малын меңи өстүрөр, хөй дүктү Төрөң чуртка бөсөр дөш демисежин турар мурунчы хөйжү-лөр өвөш эвес. Оларга хөй ажал-ынын бригаданын бригадирин суга-рылгы хөйжү Сүтөк, хөйжүлөр Серен, Көмбү болгаш оон-да өскөдөр хамарлар, Саанчылар Т. Иргит, Соскварма, Долама болгаш оон-да өскөдөр инек брүтүңгө олаштыр 9 айлар дургузунда 1000 ажыг литр сүтү түс-түс саганнар.

Бистин колхозтун ажал-агыл-нын база бир оңагай чүдү болза ажалын болгаш балык ажалын бо-лур. Ажалын буртуураалын бөсөдөрүн, организастык байданын болгаш киж күжүн тарамык кыдыр чарыктырбайн өрөдөп көрөш, балык ажалын, оң тускай брига-данын хову бригаданын кадар деп баштаар черин хуураалына шивт-пирлөш. Ол чорук сезоннар ажалы-биле ажалдарына таарымчалыг, экономика талазы-биле ажалынч болурунга чөгүмчалыг болган.

Оң илдин колхоз илдинин ма-лынга тоду болгаш чымыг ким-тагалашканын хандыр хөмчөдөрүн чорудуп турар. Сигей белеткөр план күстөткен. Малчыларын кыштагалар-биле хандыр, кажаан ажалын септеп, чымылгаан. Келер чымыл тарылгага үрөңүн четчир-биле белеткөп алган.

Чедипширин-биле черелестер бистин ажалында бөт чөсөдөрүн кыштагай барып болбас. Мал-дын баш саны үдүлөң-даа болза, оон уксаалыг шынарын экижирер ажал четес чоруп турар. Инек-да, хөй, ашу-лаа түс черин шын-дарын экижиртөөн мал болуп, бөсөн турар продуциянын өвөш бөсөн турар. Хөй күш үнөр ажалдарын механастаар ажал барык чөсөйин турар. Чурттаалган болгаш культу-ра албан черлеринин чамык түс-са чогуур тудугларын ам-даа чедир

И. ОЧУР, колхоз даргазы.

Социалистик чарыштын ийги черинде

Бистин Кара-Хөл көдө Совети мында артыктын организастык-ажал-агылны бижылар, колхоз буртуу-раалын ажалынч чоңун күжү мо-билизаастаар талазы-биле элөң ажалдарын чоруткан. Бистин «Ка-ра-Хөл» колхоз курунеге эът, дүк, сүт саар талазы-биле социалистик хууурааларын хуусаа бетинде ажыр күстөткен.

Ажалынч чоңун күжүн мал бол-гаш чер ажалын хөгжүдөрүнче, суур чаагайлыгынын экижирерче өлжөдөр талазы-биле чам-дык организастык, боттуг хөмчөдөрүн иже Совет ап чоруткан. Чижээ, дүктү ажал ажалынын бөсөдөгү болгаш мал чөсөдөрүн белеткөдүн ажалынч суурунч чурттагы чо-яң, шывтарын, башкыларын өлжөдөр турган. Олар биче эвес ажалдарын кылып бөдүргөн.

Бөдө Советте үш доктаамал ко-миссияларын тургускан. Бөдө ажал-агыл болгаш тууду ажалы-нын талазы-биле, салыг, сан-хө бол-гаш орук-харылаа талазы-биле, ка-дык амгалаалынын, улус өрөдөлгө-лөңүн, культура албан черлеринин талазы-биле бөс-бөс кызып состав-ты комбинаттар ажалдап турар. Оң илдин культура албан черлери-нин ажалынын көрүдөлөңүн, со-циалистик чарыштын түнөилеринин болгаш арыг-шеверин талазы-биле ажалдарын чымылгап турар.

Х. ДОКПА, Д. ДОЛАН, Х. ИЛК

тууду шылааан бис. Малчынарга, оларнын тургаларына четчир сан-дык бажынар тудары, оларнын амдырал-чурттагалына, негелде-неге ам-лаа чогуур кичэңгейни салдыр негеттинин турар.

Кара-Хөлдүн ажал-ишчилери боттарынын биче-даа бол, күш-ажылык чедипширинин партия-нын ам болур съездинге бөсөк болдурап, келер 1962 ажал-агыл чымын салдыган согуура-ларын чедипширин күдөдир дөш ийн дөңгөч күженишканын-биле ажалдаар анаар. 1962 чылда кыска чогуур ажалдарын планын баштаар черин хуураалына база калбак активге чуттаалып, ба-дыман алган бис.

Келер ажал-агыл чымында куру-неге 18 тонна дүктү, 200 тонна эътти, 93 тонна сүтү саар, тар-ылга шөдүн 800 гектар чедир, 10 гектарга картошканы олудур, 15 чурттага бажынарын, 2500 койга 5 кажааларын, 100 инекке 1 кажааны, 1 хаб бажырар чер-ин, нотаг шыгаар 1 повалды, 1 интернат ажалгага кыштар планда көрдүнгөн.

Төрүтү малын баш санын өстү-реринче кичэңгейин күшөдирер. Ам колхозта чүгө төрүтү койун саны 3840. Ону 4810 баш чедир азы 970 ажыг баш койну 1962 чылда немей өстүрер бис. Ажал-агылнын өскө-даа адыралында кол кыдыр ажалдарын планда кыш-тар.

И. ОЧУР, колхоз даргазы.

Бирок Кара-Хөлдүн колхозчулары, Тыванын бүгү ажалынч чоңун ишкеш, бистин организастык авто-номну республика кыдыр өдө тур-наар дугайында ССРЭ-нин Дөңи Советинин Президиумун Чарлыг үндүргөни диннаш, боттарынын кыдыраар чөк өөрүшкүн илередип турар.

Түнөилди болдурап дөш элөң ажалдарын чорутканынын түнө-илде район иштинде ийн дулаар черин өлжөш. Бөдө Совет депутат-тары-биле ажалды күшөдирер, со-гукчуларын ортузунга каныг ажалдарын чорутканынын, чурт-тагы чоңун негелде-хомудаларына кайы хире диннаштыр болуп, чөптү харынын берип турарынын дугайында оларнын өтчөдөрүн сөс-сияларга диннаш, чуттаалык турар бис. Депутаттарын иштинде сүт-баран ферманын эргекчелерин коммунист эш Дойнуң, саанчы эш Долама, улгаттыр катышкан хөй-жү бригаданын бригадирин эш Сүтөк болгаш оон-да өскөдөр бө-дө Советтин чорудуп турар хөй-ялтын ажалдарына илдепкейи киржи, согуучуларын чыгыг, илдедиринин талазы-биле боттары-нын өтчөдөрүн, оларга чөптү хары-ларын берип турарлар. Чижээ, Кара-Хөл биле Төзөл болгаш Кызыл аразына агаар транспорту тургузур дугайында согуучуларын негелдеңгөч херек кырына ботта-дырган, оон илдин колхоз төүңгө пиорама тургузур дугайында ажалынч чоңун илжөө хандыр дугайында боттуг хөмчөгөй алган.

Чоңун иштинде назмал-кыраан-нарга дузаламчы көргүзөр дугайында оларнын илжөө көдө Советтин күтүсүмүнга чуттаалып көрөш, ажалдарын берип турарлар.

Ч. ЧАДАМБА, колхозта хөсөдөңнөр чөвүлөңнч даргазы.

Х. ДОКПА, Д. ДОЛАН, Х. ИЛК

Кара-Хөлдүн койжулары партиянын съездинге биче эвес күш-ажылык чедипширинин ажалынч боттарынын биче-даа бол, күш-ажылык чедипширинин партия-нын ам болур съездинге бөсөк болдурап, келер 1962 ажал-агыл чымын салдыган согуура-ларын чедипширин күдөдир дөш ийн дөңгөч күженишканын-биле ажалдаар анаар. 1962 чылда кыска чогуур ажалдарын планын баштаар черин хуураалына база калбак активге чуттаалып, ба-дыман алган бис.

Келер ажал-агыл чымында куру-неге 18 тонна дүктү, 200 тонна эътти, 93 тонна сүтү саар, тар-ылга шөдүн 800 гектар чедир, 10 гектарга картошканы олудур, 15 чурттага бажынарын, 2500 койга 5 кажааларын, 100 инекке 1 кажааны, 1 хаб бажырар чер-ин, нотаг шыгаар 1 повалды, 1 интернат ажалгага кыштар планда көрдүнгөн.

Төрүтү малын баш санын өстү-реринче кичэңгейин күшөдирер. Ам колхозта чүгө төрүтү койун саны 3840. Ону 4810 баш чедир азы 970 ажыг баш койну 1962 чылда немей өстүрер бис. Ажал-агылнын өскө-даа адыралында кол кыдыр ажалдарын планда кыш-тар.

И. ОЧУР, колхоз даргазы.

Бирок Кара-Хөлдүн колхозчулары, Тыванын бүгү ажалынч чоңун ишкеш, бистин организастык авто-номну республика кыдыр өдө тур-наар дугайында ССРЭ-нин Дөңи Советинин Президиумун Чарлыг үндүргөни диннаш, боттарынын кыдыраар чөк өөрүшкүн илередип турар.

Түнөилди болдурап дөш элөң ажалдарын чорутканынын түнө-илде район иштинде ийн дулаар черин өлжөш. Бөдө Совет депутат-тары-биле ажалды күшөдирер, со-гукчуларын ортузунга каныг ажалдарын чорутканынын, чурт-тагы чоңун негелде-хомудаларына кайы хире диннаштыр болуп, чөптү харынын берип турарынын дугайында оларнын өтчөдөрүн сөс-сияларга диннаш, чуттаалык турар бис. Депутаттарын иштинде сүт-баран ферманын эргекчелерин коммунист эш Дойнуң, саанчы эш Долама, улгаттыр катышкан хөй-жү бригаданын бригадирин эш Сүтөк болгаш оон-да өскөдөр бө-дө Советтин чорудуп турар хөй-ялтын ажалдарына илдепкейи киржи, согуучуларын чыгыг, илдедиринин талазы-биле боттары-нын өтчөдөрүн, оларга чөптү хары-ларын берип турарлар. Чижээ, Кара-Хөл биле Төзөл болгаш Кызыл аразына агаар транспорту тургузур дугайында согуучуларын негелдеңгөч херек кырына ботта-дырган, оон илдин колхоз төүңгө пиорама тургузур дугайында ажалынч чоңун илжөө хандыр дугайында боттуг хөмчөгөй алган.

Чоңун иштинде назмал-кыраан-нарга дузаламчы көргүзөр дугайында оларнын илжөө көдө Советтин күтүсүмүнга чуттаалып көрөш, ажалдарын берип турарлар.

Ч. ЧАДАМБА, колхозта хөсөдөңнөр чөвүлөңнч даргазы.

Х. ДОКПА, Д. ДОЛАН, Х. ИЛК

ТАЙЫЛБЫР-МАССАЛЫГ АЖЫЛ КОШКАК

Тайылбыр-массалык болгаш ажалынч боттарынын биче-даа бол, күш-ажылык чедипширинин партия-нын ам болур съездинге бөсөк болдурап, келер 1962 ажал-агыл чымын салдыган согуура-ларын чедипширин күдөдир дөш ийн дөңгөч күженишканын-биле ажалдаар анаар. 1962 чылда кыска чогуур ажалдарын планын баштаар черин хуураалына база калбак активге чуттаалып, ба-дыман алган бис.

Күженишканын-биле ажалдаар анаар. 1962 чылда кыска чогуур ажалдарын планын баштаар черин хуураалына база калбак активге чуттаалып, ба-дыман алган бис.

Илдин бөдл чөсөдө, оларнын бөдл-чүтүлүн шын билдир, оларга блядигейн турар ажал-бүрү темаларга айтырыларга шын харынын бөсөр, арга-сүмө-биле дуздаларын — бо бүгү агитаторунч чутула ажалы. Ол иш-каш бөсөдөн теманыга хамарыштыр калдыг номчу турарын, калдыг киноларын көөрү-да агитатор киж сүмөчлө, дузалар ужурут. Ол чокка чүгө солун номчу, информация кылып турар болза, илдин агитатор бөдүрүнч хууураалын чөсө күдөдир шывдайып турар деп бөсөн — деп, Сергей Николаевич чуттаалып турар.

Илдин бөдл чөсөдө, оларнын бөдл-чүтүлүн шын билдир, оларга блядигейн турар ажал-бүрү темаларга айтырыларга шын харынын бөсөр, арга-сүмө-биле дуздаларын — бо бүгү агитаторунч чутула ажалы. Ол иш-каш бөсөдөн теманыга хамарыштыр калдыг номчу турарын, калдыг киноларын көөрү-да агитатор киж сүмөчлө, дузалар ужурут. Ол чокка чүгө солун номчу, информация кылып турар болза, илдин агитатор бөдүрүнч хууураалын чөсө күдөдир шывдайып турар деп бөсөн — деп, Сергей Николаевич чуттаалып турар.

И. ОЧУР, колхоз даргазы.

АҢЧЫЛАР СЛЕДУ

«Чамчак ажалын» — ап-өлүктү хөй-биле тылары ажал бургузуну хууураалын. 1961—1962 чылдарын ажалынч бөсөдөгү ап-өлүк тыжыжы-нын планын оналдаан чедипширин күдөдир дөш ажалы боттарынын салдыга чымылган. 1960—1961 чылдарда ажалынч бөсөдөгү түнөилдеринин болгаш ам бо сезон-да согуурааларынч дугайында белет-көл конторасынын директору эш Монгуш илжөө кылган. Районунч ажалдарын эргекчелер чымыл 176.211 рубльдин (эргек ажалы) өлүк тыжыжы киргезип, илдин-даа болза бо талазы-биле планын күстөткө-нө илжөөдөгү келеткөң.

Күженишканын-биле ажалдаар анаар. 1962 чылда кыска чогуур ажалдарын планын баштаар черин хуураалына база калбак активге чуттаалып, ба-дыман алган бис.

Илдин бөдл чөсөдө, оларнын бөдл-чүтүлүн шын билдир, оларга блядигейн турар ажал-бүрү темаларга

АКЫ-ДУНМА СОЦИАЛИСТИГ ЧУРТТАРДА

А А С - К Е Ж И К

ХОЙЖУ ЧООДУ ДОЙНУР

Чеди чылдың кижилери

Тес-Хем районун Ленна атыг колхозунун хойжу, 1933 чылдан бээр партия жекигуу Чооду Дуутуевич Дойнур ол колхозтун үлдөсөн тургучуларынын бирөөн, үргүлчү мал ажылына ажалдаш келген.

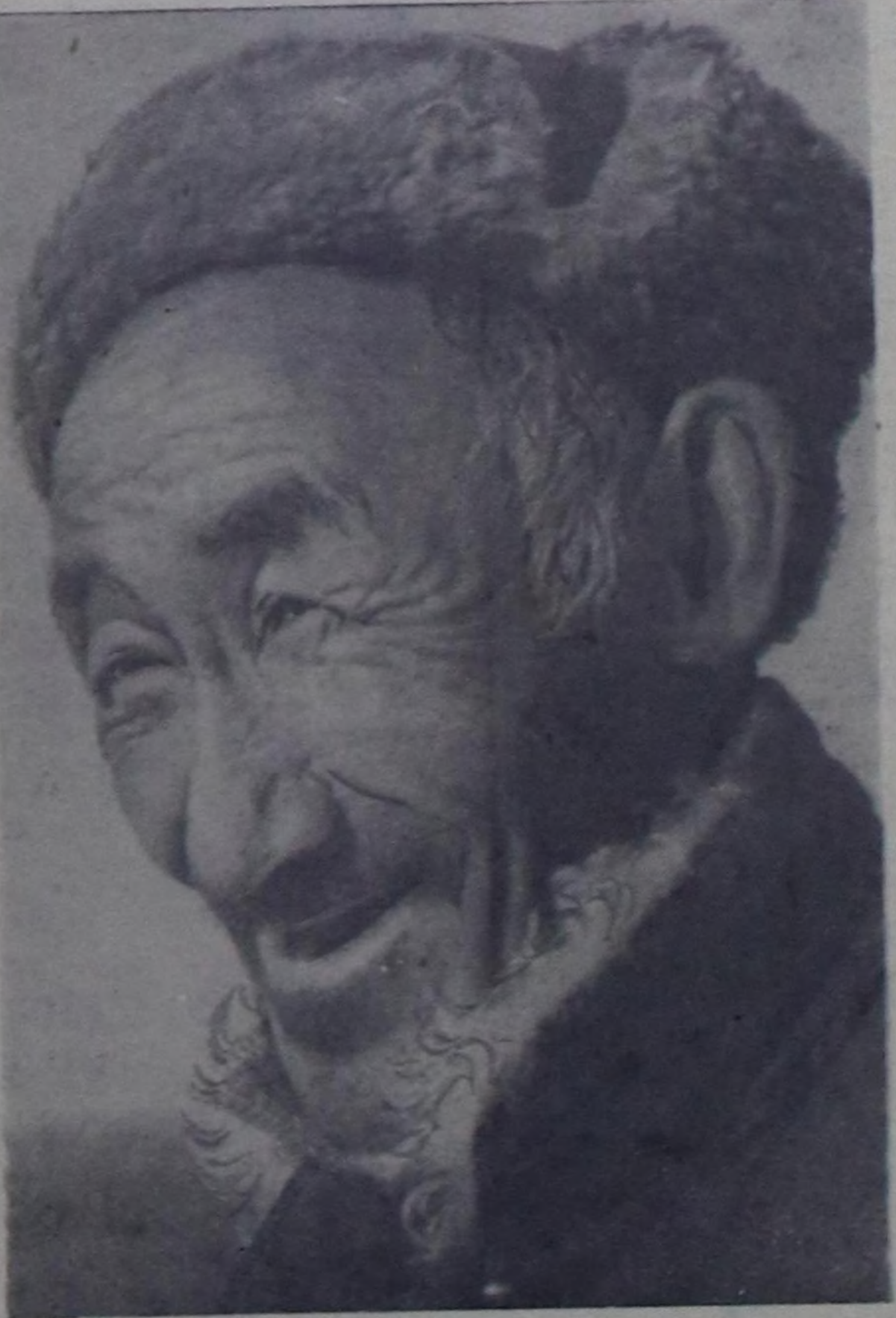
Учурчун коммунист СЭБП-нин Программанын болгон Уставынын төлөмдөрүнө-биле таанышкан, оңу бүгү совет улус-биле бир дөйөй деген, өөрүшкү-үн ала берген.

— Коммунизмдин материалдык базарын тургузар таламы-биле 20 чылдар иштинде бистин чуртувус чүчү чеди алдыр ужуруда деп чүвени Программдан чомчун көргө шынап-ла байгамчы-тыр! Хосталган, Тайбылган, Аас-кежигини ол чаагай үенин тургузарда кырган-даа, чалым-даа кижилерин киржилгези херек, ичинан-гаш Программа совет кижилерин чаа-чаа тилегедеже хей-азт кырып турар—деп, эш Дойнур чугаалап турар.

Хойжу Дойнур СЭБП-нин ХНН съездинде куш-ажыччы белектиг ужурамыр дөш чеди чылдың үшкү чымында багай эвес өөрүшкүлерин чеди алган. Ол бодунун катарып турганы 516 брае хойларын менди чыа ажырып, 142 хураганын колхозуна доруктуруп берген. Чооду Дуутуевич бо чайын иштинде-биле 10.946 кг дензылг 255 хойну семирткөн, күрүнеге дужаган.

Коммунист Дойнур мал чекиниң белегелинин үезинде 6 тонна ажыг сөгөнү дөшкөн, кыштанга сөөртүн алган. Хой болган хураган кажааларынын иштин арылган, чыгылаш, олар өнжүн сөөртүн алган.

Чурунта: Ч. Дойнур. Сөөгү болган фотоу А. Андриин.

МАЛДЫ ХҮР КЫСТАГЛАШКЫНЧЕ

Көдөё Советтин сессиясы

«Чодураа» колхозтун мал кыштагладышында белекелдеринин иштин дөш чүрүп турарынын дугайында айтырганы Тес-Хем районунун Самгалдай көдөё Советтин сессиясында чугаалашкан болгон бо таламы-биле иштинин үлдүрүн. Кышка чамык белекелдер чуртувунун турар-даа, малды өки кыштагладырында ам-даа дык хой ажыдып дүргөн кыдыры негеттинип турар.

Бо көдөё ажы-агый артели ситен белекелдинин планын чүгө 36 ху күтүсеткен. Мал кыштагладырында 38 кажаалар ажалга кырып болур. Ыныг-даа болжол 6 уулт кажааларын септелген ам-даа дөшүлбөс. Он иш колдан малдыг бода малды сеп колдун кыдыры таарыштыр тургузар деп турар. Ыччалыда ол малдын кыштагыры бүрүн белекелден өзү. Шурманга 200 кажаа кирер улт кажаан, кургаг черже кептир турар-даа, кажааны кыры ам-даа мунгаштырылган. Малчынар куртувур 33 кажааны бар, олардын бары шугузувун септелген чегиле чок кылдырган. Үш чуртага бажыны ам-даа ажалга-да кирбөөн.

Мал чекерини, кажааларын колхоз өрткөн чыдын четпес белекелден база олардын организандык ажалгазынын кыш дургууда 2200 баш шөөр мал өлгөн. Колхозтун удурутчулары, чамын активтерин оортан боттарында чогуру түнөөдө кылбаан. Чамын малчынар үлте колхоз баштаар чериче көрүп алаш олурар, боттарынын иштинде-биле ажалдаас чүгүлөө бар. Мал чекери белекелдеринге Шамы-Хураак, Чакчы-оол, Санчат-оол болган оон-даа өске чамын малчынар багай киришкен, кыштагаларын септелген четке кылбаан, мал өлгөнүгө чөгүтү үезинде чуртуулан.

У. Чамын-оолдун ажалгазында

100 төрүтү иштеткен бо чымын чүгө 16 быва алдыган. Өшкү малдарымыр бурбу 400 төрүт өшкүдөн чүгө 108 анай алган. Колхоз баштаар чери, мал ажылынын тускай артеминдеги, чамын малчынар малдын чаш төлү менди өстүрер, оң кызырар, ара салыр чорун чайдзыр таламы-биле боттуг ажыг кылбаан дээрин көдөё Советтин сессиясы дөшкөн.

Колхозчу Яраа Сырат колхоз бугурулгенин ажалында киришкештен болган бодунун хуу-өчүтүрө чөртүн колдатын. Хуууна хой, өшкү, ишек, айт 96 баш малын колхозтун малчынарында ол ажалдып, оларын күжүн өшкөн келген. Сырат калайы-биле ажал кылбайн, Самгалдай суурга өгүт чуртап олурар. Олар бежен хой иштинде куш-ажыг кылын шылар аргалы кижилер-дир. Көдөё ажалга-агый артелинин Уставын каржымы-биле үрөш, иштинге ажалыг ажал кыдырын күвөөс, чынак аммыралдыг кижилер-биле кычкан-даа өстүрөп болбас дээрин сессия иштинде дөшкөн. Иштинин малдын баш савын өстүрер, продукту-луун бежир деп партия, казан улт харысалгалыг сорулганы салым турда, валютинтиг ажалга-агыйга дуза чепирес, хууууну херөөн иштинде херөөн белек көрүдүктер бистин иштинделикке таарышпас!

Иштинин малын менди кыш ажырадыгы көдөё Советтин сессиясы оза ичкөөгөйи салган. Малды хур кыштагаларынын кемчелерин депутат бурзу чуртуган турар ужурут. Бо чылдын кыштагладышкы белекелдине көдөё Советтин депутаттарынын ажал-чорудугазы

Кыштагладышкына белекел

ЧАДАНА (Телефон-биле). Чөөн-Темчя районун «Октябрь 30 чылды» колхозтун малчынары кыштагладышкына белекелди доошуп, кыштагаларга көжүп өгөлөөн. № 1, 2, 3 фермалар кыштагаларында ховукап болган кажааларын чыгылаш, ферма-биле ситен сөөртүлгенин организастап турар.

Бо хүндерне шөөр малдын 15, бода малдын 13 кыштагаларын септелген доостурууну кырында. Бол-

ЭРЭНН. (Телефон-биле). Эрэн районун «Коммунизмче орук» колхозунун ажал-ишчилери мал кыштагладышкына чикчөгөйи күш-тедиргенер. Инектин 12, шөөр малдын 47 кыштагаларын септелген дооступ турар.

Хойжулар Балган, Кыргыс, Лопсан олар боттарынын кыштагаларын хамыгы мурнай эки шынарып септеп, кижэ бурзу 7-ден 17 тонна чедир ситенин белекел, ам ол ситенин кыштагга сөөртүп турар.

БЕЛЕТКЕЛДЕРНИ ДООЗАРЫ ЧУГУЛА

Бай-Тайга районда «Төдөл» совхозтун бирги салбырында мал кыштагладышкында белекел көжүчүгү кошкан. Бо чылдын салбыр 1280 тонна ситенин белекелер турган чүгө 765 тонна белекелден, 504 тонна савын салган. Бо салбыр кыштагаларын кыштап септелген кыдыр турган сентябрынын бары-

коостун тууду бригаданын жеки-күннери 22 ички социалист Бүш-алында Маалыры Ооржак Лопсан-чал удуурган хойдуларынын мекендештигенин бригаданын 1500 хой кирер узуу 80 метр, дооразы 18 метр улт кажаан тууду турар.

Өштер Лопсанчал, Сандык олар-ның удуурган 27 малчынар тара-ва шадлерини саванын бөдүп, хүнде 12-ден 20 чедир сарааттарын тургузуп турарлар.

Болкоостун илгити тууду эвөөсүнүн жеки-күннери Бачык деп черде хой-лук 3, инектин 1 кажааны октябрь 15-ке чедир тууду доозар дөш кылдып турар. Бо кажааларын тууду доостуру билек кыштагладышкына белекел бурун доостур. Колхозтун туудужулары СЭБП-нин ХНН съездинде белек кыдыр 12 машина кирер дөш гаражты тууду аларын хүдөнгө сөзүн өөлөн, чаа гаражты ажалга кырыгенер.

Ч. ДАМДЫН-БАЙЫР.

М. ЧАМЫЯН.

Уксаа экижээн

Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун ажал-агыйын кол удуушкыны мал болуп, илангыя артык чыл бурле шөөр малын улт олурган ам келген. Колхоз бо чылдын часын кыргылашында 50 тонна 57 кг ажал дүтү кыргып алган. Хойнун нургулазын-на нарын дүтү кыдыр уксаанын өнжидеги-ден чылдын илгити кыргылашында түнөөл багай эвес болуп турар.

Хойжулар Т. Мйма, Т. Стундуб-оол олар агарлашкын үезинде хойга олаштыр 800 грамм дүтү алган-нар.

Бо хүндерде колхоз девисээринде тарып боозаырынын 4 пунктулары ажалдан, 5000 баш хойну тарын боозатын. Бо чүгүлө уластуон ажалында тус черде мал өмчүн Т. Амрыбт, Кызылдын көдөё ажал-агый техникумууну сургуулу А. Сат ишкөөлүгү киришкенер.

Ч. ДАМДЫН-БАЙЫР.

М. ЧАМЫЯН.

Самолет чалгынында адаанда чалгыг хевиринг дагалар, ханы кампалаар, кадыр арттар карарайын эртин-ле чор. Оон дагалар ак-көк дүдүскөккө эстин чиде берген деп болган иштин тараан ховуларын коган дөрбөжүнери хуу херелдеринге кылдылган кестип келди. Ол дөрбөжүнери улт, биче чалдар-биле бугалар кешалар эртен. Долгандыр кестүп турар черини мырайы кылдыны чедир дески, коган дөшкөн чаттыла берген чылдыр. Ол болза Согуу Көрдөй эне улт Елтусамчхоринполь деп ортулаш болду.

Ортулаштын ады-биле холбашкан эвөөш эвес тоолчургу чугаалаар көрөй черде негтерген. Оларын бир-биринде мында деп турар: хой-хой чылдар мурунда он иш алышкылар помешиктин ажал-агыйын-нында дескеш. Елтусамчхоринпольга чиде бергенер. Помешик чокта алышкылар хоступ чуртап турганар. Оларын ховуту тарып каан таразы элбек дүжүтү берип, өштүгү олардын өөр-өөр малдар шына ады берген өштүп чоруп турган. Ыччалыда-да каржы помешик «дургуунары» тып алган. Помешик оларын чери-биле малын хуунап алган, а алышкыларын моюнгарында кууданынын кара дуудан дөшкөн баган каан. Оон эгелээш-ле Елтусамчхоринпольга аас-кежиги үр-ле калык чоруканы олгөн.

Бо тоолчургу чугаалаар Рипсок деп суурну чуртагызы кырган тараачын Кан Ин Хак-биле аммыдан Бис Кан Ин Хак-биле кырылган арган чадик кырында олуруп алган, көрөй суурну эртен болган амгы үезини дугайында чугаалажып олурган бис. Дайынмык иштери: бомба дүшкөн онгарлар, өрттөнгөн теректер, бустун хоруналган туубулар, худалар долгандыр кестүп чыккан. Устүгүлөп калган илчирбелеринг, дадалар калган чыккан «Шерман» деп америка танкыларын кырган ашак караанын ужу-биле көрө каап олур. Танкыдан чөрөй метр хире ырак итени үнгөн, кезек черде суурга чыккан.

Хүн ажарында чоокшулап олурган. Удаванда имир дүжүп келген. Шөөлөрдөн эр, херээжен тараачынар эш келгилеп турганар. Олар чыгып алган, дайынмык чедирген урегдешкенин канчаар дүргөн катат тургузары, оон мый канчаар чуртагалы деп сонгааралды болбас айтырганы кады чугаалажып турганар. Оларга Кан Ин Хо база каттыжып келген. Каттыжып алган чери кады ажалдап кыдыр—деп, бир-ле кижэи савап кырген. Ол савап маргылаалы болган Ботта-ларын чачыккан «мээр черин», «мээр шарым», «мээр ризим» деп сөстөрүндө дөшкөн чарымы тараачынарыг берге деп чүвө бугага билингир болгай. Каттыжып эргеш чугула, эртинги артышкыларын дүргөн-биле ажал эртер ба-ла чаа, аас-кежиктиг аммыралды коллективтиг тургузуп алдыр деп дыка хой кижилер чоорту билип ал турганар. Рипсокка көдөё ажалга-агый кооператив тургустунган.

Журналист ажалым аямы-биле чоруп чораш, Рипсоктун тараачынары база катат бар ужурга тараачыны. Кан Ин Хак-биле ужураш бердим. Оон-биле барык сөз чыл көрүшпөзүссө-даа, ол аммыкый берген деп болду. Оон узу эвес чарман хевир шаандагы «хевэр хон», бажыны кара дүттери шаандагы хевэр агарбаа болду. — Кижэи кыдыр чыл болган деп Аммыралдыг малдын көрбөс сөз ба—дөш, колун ийбараалымы-биле сунушаан, өөрүшкүгү хүдүмүзүп чугаалады.

Мен оон-биле суурну дургаар бажы чор мен. Сөз чыл иштинде бомба дүшкөн онгарлар чыккан черлерде бөгүн харарган-биле болган бедек теректер-биле кажаалаттыг ак бажынарынын кызыл-кызыл кырышалары кыланылып тургалар. Уруугар салымын ажал сонгааралды мал музга, бичи чаштарыныгүдү үнери дымалып турган. Амык оол клубта кино ленталары сүп каан хааржактары чүдүрүп турган.

Мен оон-биле суурну дургаар бажы чор мен. Сөз чыл иштинде бомба дүшкөн онгарлар чыккан черлерде бөгүн харарган-биле болган бедек теректер-биле кажаалаттыг ак бажынарынын кызыл-кызыл кырышалары кыланылып тургалар. Уруугар салымын ажал сонгааралды мал музга, бичи чаштарыныгүдү үнери дымалып турган. Амык оол клубта кино ленталары сүп каан хааржактары чүдүрүп турган.

М. ЧАМЫЯН.

Башкынын дуржулганын

Башкылар билин бежир инсти-тут эртен чайын өтө класс башкыларынын билег бедиринин кур-руун организастаан. Оола өөрөйп турган башкыларын хей уруузу үч уксаа өөрөйп, билин алган чүдүлери практика кырында шыа ажылап, боттарынын класстарында кичөөлери аммыралды шыа дообаштырып тургалар. Ыныг башкыларын бирөөнөйе Бай-Тайга районун Төдөл сөз чыл шкөөлүнүн 2-ти класзынын башкымы Иргит Сима хамаржыр.

Оң бир номчулуга кичөөлөн организастап эртерген-биле тамы-жалдылар. Кичөөлүгү темазы: «Колхозчу ховута». Бо теманы класска номчуп өөрөйниринг мур-нунда башкы өөрөйничилери-биле кады «Төдөл» совхозтун ногаалар шугуно чиде берген. Олар ил-ла үнү турар ногаалар — мор-ковту, огурети, капустаны, свей-каны, согунаны көрүп, оларын өздүдөн-биле тамышканар. Бо ситени, чүдүлүмөөн олурдуларын мөркөвүн чугула, ош ситенин аш-тан, арыгаан олурдуларга мөркөв-биле дөшкөтүрүп көргөнер. Моон мындыг түнөөдө кылган: бөк үнүш-тараа болган ногаанын өздүдөнүн моондактап, чөмшитип чүдүлери, сугу былаан алган баарлар, мичангаш оларын өй-шаанда чүлүп олурган, шөөлө чөмшичилегерге тегер, суг-биле хандырар херек. Башкы Иргит өөрөйничилерге бөк үнүштер — хонактын, оштуктын, тенгич чашпаннын, ааз-бөргүнүн тус-тус оналгай хевир дөмкөтөри чугулаан бергеш, оларын дугайын канчаар билги алганын чамык өөрөйничилертен айтырган. Ногаа шугуно тамыныга сонда өөрөй-ничилер бөк үнүштерни класс ичөө-линге ажалгаар дөш чүлүп ал турганар.

Бо ажалыг практиканын сонда ийи хонгаала илгити класстары тамы дымдын номчулуга ичөөлинге «Колхозчу ховута» деп эгени ном-чашканар. Кичөөлү солгон болган билин дургу эртен: Чүгө дөргө өөрөй-ничилер практика үезинде көрүп, билин алган ногааларын өздүдөн-биле бөк үнүштер-биле дөмкөтөри дугайында толгарай чугулап билер болганар. Бодунун ажалына мер-гешилди, ош дуржулгалар-биле байлакшыр дөш орадаалып чор-руу башкы Иргит Сима чүгө чы-ва дла эвес, а арфистаада, чүгүлө ичөөлөдери база-ла ичөөлөр аммыралды-биле холбаштырып өртүрүп турар.

Анык башкы Иргит Симанын ажалыг дуржулгалында алган көрөөгө, өтө класстарга, илангыя илгити класстын номчулуга номчула чүгө үезинге хамарышкан темаларын өөрөйне класстан дашлаар үе-де эскүрүлгенин хей-буле ажал-лап болур аргалар бар. Ол болза өтө класстарын өөрөйничилерин үе-шавыг чыл эргилдөө-биле, ол үеде болуп эртин турар болушкун-нар-биле тамыштырылган улт ажалыг. Илчанган башкыларын сорулганы болза, «бөдөр дөш темаларын аямы-биле эскүрүлгенин, хайбараларын кылып, оң-биле номчулуга кичөөлөдери соды, аммыралды-биле холбашкы кылдыр эр-терери болур.

С. ДУМЕЖЕР, башкылар билин бежир институттун өтө класстарынын кабинет эргелегчи.

Эвөөш ыракта, хоорай аммыралды шаанда бомбалар болган сиралдар дөшкөн, онгарлар каалап төйгөн-те ортулак шкөөлөдү туубулуан кылган үш азат бажымы бедир берген тур. Библиотека, амбулатория, атык ажалдап турар.

— Маргыжып турганимысты сактып тур салыр бе?—дөш, Кан Ин Хактын арты мунгаргай алармы.— Коопративтиг тарылга шөөр 1954 чылда чүс тенбо (тенбо-0,99 га) чер ашпайн турар. Бис үш шарылап, он беш андамынын база беш тергелги турдувус. Коопративтиг тургустунганимын баштайгы чылдында бистин бугу хөргөнгөс оо-ла турган.

— Ажыла-агыйны канчаар башка-рып, чорудуп турдуура? — Күрүнө дуудалаан-на болгай. Бис ашпа-чөзүлүн, үренини, минералдыг чөмшичилегерин алган бис. Ыччалыда-да баштайгы үеде бергезимиз-ле турган болдуур ийин. Дуржулга чок кижилерин билер ажыла-дарга тургузуу, оларын куш-ажы-ламын ажал-агыймы организастап билбес турган бис.

— Коопративте жеке өргө ба-рыма? — Эгезинде сөзөн-тозан хире турган-на боор. Ам бугу суур коопера-тивте кирген. Ол билингир харин. Коопративте ажал-херек эки чор-лук турарын, коллективтиг күштери каш катат улгадып турарын хуу ажал-агыйларга бугүр бергенер.

Ыныг сөстөрүн улусчу Көрдөй өске-да суураарында дымалгаан бис. Рипсок суурну тараачынарынын эртен өрүү—ошук андамында тракторга чедир, бөк ситенер үнгөн кызаа, дымалк черден коопера-тивтиг калбак, дөшкөн болган арыг тарылга шөөлөдөргө четкен орук бугу согуу көрөй суурну база орту болур деп ишкөөлөргө чугулаан бол-ду. Республикада оркутары-биле эртин чоруп, болжук чөгөнгөй бичи дымалк черинге чаксаан тар-та тарып чыккан тараачынын көр-бөс-даа сөз, Буаурулге кооперация-сы согуу - Көрдөй 1958 чылда-ла бүрүн доозулган.

Улусчу Көрдөй кооперативке калыккан тараачынары улт-улт ажал-херектерин кылып турар алар-галар. Кандаалашкымы болган үр-дөшкенин олар деминг ажалдап турган тилеп алганнар.

Рипсок суурну чоогуну шаанда хемер азы сүт хөөлөкчөк чок тур-ган Тараачынар чүгө час чап келгенине илгеп, манас олурар ужурга таварыш чораш. Ыччалыда чам болгончок-ла, үзүк чок ча-ган туруп бээр, ховуларын сүт үрелер алып, тараан тараа-ларын хууш шаап алар турган. Ол чүгө өг-бүлө бүрүзүгө хилинчө-чөөлөдөн эжеп турган. «Кандааш-кы сонда хей эвес-даа болза дү-жүттү ажаап алыр сен, чыпык сон-да ажаап алыр чүвө тайпас сен»—деп улт чугаалажып турар.

Ыныг байкаларга эки дүжүт өстүрүп алары берге турган. Хову-лар ам сугаттыг болган хурга-тыгга, бугалар-биле шылтынган. Сугарылга тууду улусчу эрге-а-тыгынын баштайгы чылдарында-ла эгелээш деп көрөй кооператорлар өөр-үшкү-биле чугулаап тургалар. Кө-рөйчү Кижэи-ажык партиясы база улусчу чызаа сугат чок черлерин сугаттыг кыдыр деп сорулга сал-ган ол туудушкун оза калбар-ган. Суг дөшкөн демсел бугу чоңун савын салышымын аларган. Суур бүрүзү, албан, буаурулге чери бүрүн гилар туудужуларын отратарыче кижилерин чорудуп турган. Көрдөй Улус-Демократтыг Республикага социалисттиг кады ажалдажылганын акы-думалыкы чурттары улт дууды чедиргенер. Совет Эмле-динден, Кыдаттан, Чехословакиядан, ГДР-де эскваторларын, буау-ру-лдерин, самосвалларын, шлостарга болган насос станцияларынга хе-реглер дери-херекселди чоруткан. Бугу-ле можуларга моондактарын тууду, сүт мөөнөшкенин тургу-зуу, бугаларын каскылаан.

Рипсок суурну туруп турары Муруну Пхеньян можуга сугат чок дөрттөн мун дөмбө ховуларын суг-

гарын турар Анчжукун сугтарылга системасы туттулган.

Ол системанын кол бугазын Кан Ин Хак-биле көрдүсүн. Ол болза даг кашпайында туттулган коңжук улт мөөнөшкенинде эгелен агып чылдыр. Хаялардан өттүр үттей ка-лаан чөл ууун оркуту өттүр акаш, суг Төндөгөн хемден бөжө кырып чылдыр.

— Ол системанын туудууну пла-нын 1919 чылда-ла яновнар чогаат-кан. 26 чыл дургуунада олар ажал-дын вичи хөмчөөлөдөн чүгө он-нун бир чөл чыл ол ай дургуунада тууду доозутуусу—деп, Кан Ин Хак чугаалай-дыр.

Елтусамчхоринполь ортулажын, Рипсок суурну суг чартыпкан. Дү-жүт улгадып, тараачынарынын өг-бүлөдери шыдаалыг чуртап турар. Тенбо бүрүзүндө ам мында дөрт тонна ристи ажаап ал турар. Күш-адымы партиядын жекигуу Цой Ен Дянь бригадасы анаа быжыт-лаан чеден тенбодан эртен чымын ийи катат хой дүжүттү ажаап ал-ган.

Цой Ен Дянь—анык ажалга-агый-лык төлөөш. Он хары чүгө чөрөй-лик бир. Дайын үезинде оон ала-нези олгулуп калган. Амгы үеде чедир ха-рагалыда чок мун-мун урулдар Муру-нуу Көрдөй болза, айымдагы бак чүгө чүгө таварыш ийик. Ыччалыда-да улусчу Көрдөй өскүстери салым-чөү оон өскө. Оларын салым-чөү-нүн дугайында күрүнө савын салы-н, оон чыгыс чер чуртугалары оларга дуудалажып тургалар.

— Үш чыл мурунда мен ортулак шкөөлөдөн дооскан мен. Суурну аны-жатар организандыктын секретары турган мен. Ам бригадир мен—деп, Цой Ен Дянь дугайында мында чугаалай-дыр.

Оң намдар-төөгүзү оо-ла. Амыа немеп каар чүвө чүз дээрге: ийи чыл мурунда дуржулга уластуогун ага ажалдап турган, Цой Ен Дянь өр-төнбөдөн-на 21 тонна ристи өстүр-гени болур. Хову бригадасынын бри-гадиринге кымын томуйлаары деп эртен чымын айтырып туруп кел-гө, оон амын чыгыс үн-биле алаан-нар.

— Черин ол эки билер—деп, чам-дык кижилер мыч дөшкөнөр. — Оң холдары алдым шыка-ла—деп, өске кижилер дөшкөнөр. Ыччалыда-да херээжен кижэи бри-гадирлөргө кайын болуур дээр кижилер-даа бар турган.

— Кис уруг бисте команданлап турар шыкажыл—деп, бир чамдык кооператор хеминерин турганар. — А багай команданлап турар-дыр бе?—деп, оларын бир чамдык-тары кижилерин турганар.

Цой Ен Дянь база оң удурулга-зынга удуурамайында-да турар.— Бри-гадирин эр кижэи кыла эки-дүр: хе-регден кижичик кыдыр ажалы — чөм кыдыр, бажы ажалы кыдыр-ла болгай—деп саяап турганар.

Көрдөй шаанда шынал-ла мыдыг турган. Муруну Көрдөй амыа чедир-ле херээжен кижэи дөшкөнөр. Көрдөй чартык ортулукту согуу ке-зизинде тургустунган улус демократ-тыг тургузуп ол эртен чымында шуут үе шаап турар. Херээжен кижэи харысалгалыг ичкы-буру ажалдарга эр кижэи-биле бир дөмөй ажалдап турар. Улусчу советтеринин, көдөё ажал-агый кооперативтеринин дар-галары, инженерлер, өмчлери, шиктечкелери, улусчун Улут хура-лынын депутаттары көрөй херээжен-нер-биле хой катат чугаалажып ужур менээ таварышкан.

Согуу Көрдөй шагдан тура үре-ин чедиптес чораш, оон кол бу-дур чери Муруну Көрдөй турган. Ам ол айтырыг чедипкинин-биле шиктирелтигенер. Эртен чымын агаар-бойдуштун байдалы багай-да болган болза, шаанда кестүп көр-бөө элбек дүжүтү—3 миллион 803 мун тонна тарачын республика ажаап алган. Ол сорулгаларын кү-сидегинге улт оол техникага ха-мааржыр.

Техника! Көрдөй тараачына оо сөз дыка-ла үнелген. Он беш чыл мурунда көрөй суурга трактор ду-гайын бодалаан-даа чораш. Ыныг сөз безин көрөй дымак чок. Черин

